

Vlaams
Parlement

ingediend op **1457** (2017-2018) – Nr. 1
26 januari 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Wilfried Vandaele en Karin Brouwers

over de digitalisering van het radiolandschap

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde, Herman Wynants;

Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet, Orry Van de Wauwer;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Tine Soens;

Imade Annouri.

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking.....	7
Gebruikte afkortingen	13

Bijlage: zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op donderdag 11 januari 2018 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over de digitalisering van het radiolandschap met vertegenwoordigers van het Nederlandse consultancybedrijf Jacky B.

De powerpointpresentatie van de sprekers van Jacky B is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting

Jacqueline Bierhorst spreekt in naam van Jacky B, het bedrijf dat de Vlaamse Regering heeft geselecteerd uit de kandidaten naar aanleiding van de tender in het najaar van 2016. De opdracht bestaat in de begeleiding van de digitalisering van de radio-ontvangst in Vlaanderen. Onderdelen daarvan zijn:

- een technisch en strategisch plan;
- contacten met de stakeholders;
- industriële consensus;
- incentives;
- een implementatieplan en de uitvoering daarvan.

Jacqueline Bierhorst onderstreept dat het proces stapsgewijs verloopt en van wal stak met een inventarisering.

De spreker wijst op de context: het gaat niet alleen om de ether maar ook om het internet en de settopbox via de kabel. Ze toont de commissie een schema met de verschillende vormen die digitale radio kan aannemen.

Luisteren via een app is bijzonder makkelijk, want het kan overal en altijd, zij het niet altijd gratis, gezien de prijs van mobiel dataverkeer. Bovendien laat de capaciteit geen robuust signaal toe.

Radio luisteren via een computer of settopbox is dan weer stabiel maar vooral geschikt voor binnenshuis gebruik.

DAB+ is de digitale opvolger van FM en is inmiddels in 38 landen in verschillende fases van implementatie, van testen over officiële introductie tot de status van opvolger van de FM-band. Het enige nadeel is dat men er een nieuw ontvangst-apparaat voor moet aanschaffen.

Belangrijk is dat de digitalisering multistandaard en multiplatform verloopt. Radiostations maar ook fabrikanten investeren in verschillende standaarden, die wel wereldwijd gelden.

Roel Schiphorst, consulent bij Jacky B, legt uit waarom DAB+ ook in het tijdperk van de internetradio een plaats heeft. De EBU zette in een technisch rapport de kosten voor radiostations van de verschillende digitale distributiekkanalen op een rijtje. De spreker toont het resultaat van de vergelijking in een grafische voorstelling.

FM blijkt de duurste variant, omdat er een heel zenderpark en veel elektriciteit voor nodig zijn. Bij DAB kunnen de kosten van het zenderpark gedeeld worden door verschillende radiostations, omdat tien tot achttien kanalen op één multiplexfrequentie worden gebundeld.

In tegenstelling tot FM en DAB is er bij internetradio geen sprake van broadcasting, maar wordt voor elke luisteraar een apart audiokanaal gecreëerd. Elke toename van het aantal luisteraars en van de luistertijd verhoogt dan ook de behoefte aan bandbreedte, waardoor ook de kosten voor het radiostation stijgen. In bepaalde

gevallen zal IP dus duurder uitvallen dan DAB. Dat zal alleszins het geval zijn bij grote volumes luisteraars.

Voor DAB-gebruik zijn verschillende kavels beschikbaar. In internationaal overleg werden alle frequenties over de landen verdeeld. De spreker toont een overzicht van de Vlaamse multiplexen. Naast de drie landelijke MUX'en 11A, 12A en 5A+5D blijkt er nog een vierde optie te bestaan. Kanaal 10, dat is gereserveerd voor landelijke ethertelevisie, kan immers worden omgezet in vier DAB-kavels.

Multiplex 12A heeft de VRT als licentiehouders. Het contract met operator Norkring loopt af in maart 2019, maar de procedure voor de periode daarna is opgestart. De spreker toont tevens een lijst met de zenders die via deze multiplex worden uitgezonden en een kaart met zowel de mobiele als de binnenhuisdekking. Op een aantal kleine gebieden na is die heel goed.

Multiplex 11A heeft als licentiehouders Norkring, dat er sinds mei 2015 private radiozenders mee uitzendt. De drie kaarten tonen dat de dekking momenteel lager is dan die van de VRT, maar de komende maanden zal Norkring deze MUX verdichten met meer zenders, tot ze in september op een vergelijkbaar niveau komt als 12A.

Op dezelfde dia staan de radiostations die eind december op 11A uitzonden.

Kanaal 5A/5D is nog niet operationeel. Het is in handen van de overheid en bestaat uit twee delen.

De meeste radio-ontvangers ondersteunen 'service following', wat betekent dat de afstemming automatisch wordt aangepast bij verplaatsing naar een ander gebied.

Kanaal 10 is eveneens in licentie van Norkring. Zoals gezegd is het converteerbaar in vier DAB+-kanalen: 10A, 10B, 10C en 10D.

Jacqueline Bierhorst stelt dat het heden en de toekomst van radio in heel de wereld digitaal hybride zullen zijn. In het zeer uitgestrekte en bergachtige Noorwegen is vorig jaar FM uitgeschakeld voor de landelijke stations, omdat DAB+ er veel kostenefficiënter is. Zeer waarschijnlijk vindt in Zwitserland de digitale omschakeling plaats in 2020. In het Verenigd Koninkrijk is men jaren geleden al begonnen, maar ook Duitsland, Tsjechië, Italië en Nederland schieten op. In Frankrijk en België maakt men eveneens vooruitgang.

Vlaanderen zal snel bij de gevestigde markt horen, maar in Wallonië loopt de ontwikkeling van een digitale ethermarkt wat achter.

In nog andere Europese landen, met name in Oost-Europa, zijn tests aan de gang. Elders in de wereld gaat Australië voluit voor DAB+. Ook in Zuid-Korea, Thailand, Maleisië en Myanmar zijn tests aan de gang. Verder vermeldt *Jacqueline Bierhorst* het Midden-Oosten en Afrika.

Inmiddels kunnen in 38 landen ruim 418 miljoen mensen DAB- of DAB+-signalen ontvangen. Er zijn al meer dan 55 miljoen DAB-radio's verkocht.

Investerings in de auto-industrie vergen samenwerking. In Noorwegen is men erin geslaagd om van DAB+ de standaard te maken voor nieuwe auto's, waardoor consumenten niet extra hoeven te betalen voor die optie. In het Verenigd Koninkrijk is 87 percent van de nieuwe auto's ermee uitgerust, in Zwitserland bijna 70 percent. In Nederland heeft 35 percent van de nieuwe auto's het systeem standaard en is het in 44 percent als optie beschikbaar.

DAB+-radio's bereiken intussen de massamarkt, concludeert de spreker, zij het nog niet in ieder land individueel. Ze toont een staafdiagram met de bereikte bevolkingspercentages in een aantal landen.

Dan overloopt Jacqueline Bierhorst nog eens de voordelen van DAB+. Voor de consumenten gaat het om digitale geluidskwaliteit, meer keuze en de mogelijkheid om dataservices te gebruiken. Voor zendmaatschappijen betreft het innovatie, meer stations en kostenefficiëntie. Voordelen voor de gemeenschap zijn groene distributie, universele toegankelijkheid, open standaarden en betrouwbaarheid in noodsituaties, die het internet niet altijd kan garanderen.

Er zijn inmiddels meer dan vijfhonderd modellen van ontvangers, die altijd ook FM kunnen ontvangen en mogelijk ook internetradio, al is dat laatste veel ingewikkelder. De verscheidenheid is erg groot, het aantal merken evenzeer.

Wereldwijd zenden al meer dan tweeduizend stations uit via DAB+. Vlaanderen is een onderdeel van de Europese digitale radiogolf. De officiële start in ons gewest vindt plaats op 1 september 2018. Wallonië probeert tegelijk te beginnen maar zal waarschijnlijk iets later zijn.

Bij de uitrol is samenwerking cruciaal, met name tussen partijen die eigenlijk concurrenten zijn van elkaar. Daartoe is een overheid nodig die heldere regelgeving maakt. De samenwerking betreft tegelijk content, dekking, consumentenapparatuur, auto's en communicatie, zowel nationaal als internationaal.

Tijdens de begeleiding van dit proces heeft Jacky B met stakeholders gesproken en teruggekoppeld naar het kabinet van de Vlaamse minister van Media. Er werd technisch en strategisch advies verleend over:

- de visies van de stakeholders;
- de DAB+-capaciteit in Vlaanderen en de DAB+-status wereldwijd;
- de verhouding tussen de Vlaamse regelgeving en de capaciteit en de belangen van het radiolandschap;
- de implementatiescenario's.

Jacky B begeleidt het proces om industriële consensus te bereiken, in eerste instantie tussen de publieke en commerciële omroepen en de operator.

Er wordt stapsgewijs gewerkt, te beginnen met de hoofdrolspelers die decretaal verplicht zijn op DAB+ te gaan. Het proces is nog niet voltooid, maar het vertrouwen is aan het groeien. Er is een rondetafel opgestart. Een 'memorandum of understanding' is in voorbereiding. De plannen van aanpak bevinden zich de conceptfase.

De spreker vervolgt met de chronologie, en onderscheidt daarin vijf stappen. De eerste vier daarvan zijn bijna afgerond. Het stappenplan ter implementatie van het decretale kader dateert zoals gezegd van februari 2017. Op basis daarvan moesten Mediaaan en Nostalgie onderhandelingen starten over het signaal voor de doorgifte via DAB+ met een technische partner. Die onderhandelingen moeten leiden tot de bereidheid om een 'memorandum of understanding' te tekenen. Een eerste rondetafelgesprek was voor het najaar van 2017 gepland. Dan wordt een plan van aanpak opgesteld met meetbare doelstellingen voor luisteraars, fabrikanten, kleinhandel en auto-industrie. De vijfde stap wordt dan de uitvoering van het plan van aanpak door een projectorganisatie.

Jacqueline Bierhorst onderstreept nogmaals het belang van de voorafgaande vertrouwensopbouw tussen de partijen die decretaal tot DAB+ verplicht zijn. Die

verplichting neemt overigens niet weg dat sommige andere partijen al eerder met DAB+ werkten. Ook zij moeten uiteindelijk betrokken worden bij het proces.

Voorts vestigt de spreker de aandacht op de FM-netwerkradio's met stedelijke dekkingen in Vlaanderen, en op de lokale radio's met lokale dekking in een verzorgingsgebied. Voor de eerste groep kondigde minister Sven Gatz aan dat extra capaciteit beschikbaar wordt gemaakt. Voor de tweede moet nog onderzoek gevoerd worden naar de technische en economische haalbaarheid van onder meer lokale kavel.

Ondertussen is dus heel wat bereikt. Al in 1997 startte de VRT met een DAB-multiplex op 12A. In 2015 startte Norkring met een DAB+-multiplex op 11A. Een aantal ketenradio's en buitenlandse stations is vanaf de aanvang actief op deze DAB+-multiplex. In september 2017 ging Medialaan met Joe en Qmusic op DAB+-multiplex 11A, en gingen de genoemde rondetafelgesprekken van start met het oog op Digital Radio Vlaanderen.

Jacqueline Bierhorst vermeldt nogmaals het memorandum en het plan van aanpak. Het gaat heel erg de goede kant op, vindt ze.

In oktober schakelde VRT over naar DAB+. Op het autosalon worden bij elk informatiepunt inlichtingen over DAB+ verstrekt.

In 2018 wordt het memorandum ondertekend en start de samenwerking Digital Radio Vlaanderen. Van zodra er overeenstemming is over het plan van aanpak, wordt de projectorganisatie opgericht en worden de resterende stakeholders bij het proces betrokken, al is de vorm nader te bepalen.

Tegen april 2018 wordt het netwerk van Norkring uitgebreid. In september van dit jaar zal de in-homedekking gegarandeerd zijn. In diezelfde maand vindt de officiële lancering plaats en start de grote promotiecampagne van DAB+, met onder andere de Week van de Digitale Radio.

2. Bespreking

Katia Segers hecht er belang aan dat netwerkradio's met een nieuwe erkenning op de rondetafelgesprekken uitgenodigd worden, maar er moet ook worden geluisterd naar geïnteresseerde lokale radio's. In deze materie is vertrouwen inderdaad cruciaal, maar vandaag is dat er nog niet.

Wat is het verschil tussen DAB en DAB+? Waarom zijn de toestellen niet compatibel?

Hoe zal de licentie voor kanaal 5D aanbesteed worden? Ook andere partijen dan Norkring willen meedingen. Hoe verloopt de procedure?

In delen van Vlaanderen, zoals rond Lokeren, is de dekking – zeker binnenshuis – niet goed. Hoe garandeert Norkring een snelle oplossing?

Welke actie vindt precies plaats op het Autosalon? Afspraken met Febiac zijn cruciaal, want niet alle merken voorzien hun auto's zonder prijssupplement van een DAB+-radio.

Wanneer wordt het 'memorandum of understanding', dat er volgens de verklaringen van de minister eigenlijk al had moeten zijn, verwacht? Waarom heeft het begin van de rondetafelgesprekken tot oktober op zich laten wachten? Wanneer wordt DAB+ mogelijk voor lokale radio's?

Karin Brouwers wil weten of de stakeholders die pas later bij de gesprekken worden betrokken, nog inspraak hebben in het plan van aanpak. Of moeten ze zich schikken naar wat de oorspronkelijke deelnemers hebben afgesproken?

Op welke multiplex komt Nostalgie in september terecht?

Hoeveel radioproducten kunnen met de toegewezen capaciteit uiteindelijk in Vlaanderen verspreid worden? Is er nog groei mogelijk?

Wat met het regionale aanbod?

Komt er een finale uitschakeling van FM? Wanneer?

Welke rol moet de overheid spelen bij de introductie? Welke communicatie-inspanningen zijn nog nodig om de mensen ervan bewust te maken dat DAB+ de toekomst is?

Voldoende aandacht op het Autosalon is alvast goed, maar ook de verkopers moeten op de hoogte zijn. Welke lessen kunnen uit de ervaring van de buurlanden getrokken worden?

Hoe staan de sprekers tegenover het subsidiëren van DAB+, om bijvoorbeeld themazenders te ondersteunen?

Hoe kan men, in het licht van het feitelijke monopolie van Norkring, op termijn naar een zo objectief mogelijke aanbesteding gaan?

Hoe moeten vervolgens de zenders geselecteerd worden, gezien de niet-oneindige capaciteit?

Hoe kunnen de twee Vlaams-Brusselse zenders opgenomen worden?

Wat is het standpunt van Jacky B over een supplementaire nationale multiplex voor lokale radio's met een ruimer zendgebied?

Is het wel mogelijk om de verdeling op dezelfde manier als in Nederland te regelen, waar het uitgangspunt heel anders was?

Wilfried Vandaele wil weten of ook het bijkomende studiewerk over netwerk- en lokale radio's in de opdracht van Jacky B is vervat. Wanneer wordt het uitgevoerd? Zo neen, wie staat er dan wel voor in?

Blijkbaar is de nochtans essentiële automobielsector niet vanaf het begin bij de gesprekken betrokken. Waarom niet?

Bart Caron polst of het mogelijk is om alle huidige Vlaamse FM-zenders over te schakelen naar DAB+. De spreker is immers voorstander van het Noorse model met een gelijk speelveld voor alle aanbieders.

Het betrekken van netwerkradio's is niet alleen voor hen een reddingsboei maar bevordert ook DAB zelf vanwege hun vele verknochte luisteraars.

De spreker suggereert een terugnameplicht voor DAB- of zelfs FM-radiotoestellen, in de vorm van een korting voor kopers van een nieuwe DAB+-ontvanger.

Waarom percipiëren radiostations de omschakeling als duur? Licht dat aan het monopolie van Norkring? Zou de stimulering van concurrentie niet zinvol zijn?

Spelen in andere landen overheden een rol bij erkenningen en vergunningen of is de transitie daar een louter commerciële aangelegenheid?

Welke rol ziet de Vlaamse overheid voor zichzelf in DAB+?

Kan men ook op de trein naar DAB+ luisteren?

Jacqueline Bierhorst legt uit dat in Nederland niet de operator maar de zender de licentiehouder is. Daarom was het aan negen Nederlandse zenders om met elkaar af te spreken hoe ze samen een multiplex zouden laten werken. Uiteindelijk kwam die opdracht bij Broadcast Partners terecht.

In alle landen is een bepaald beginpunt nodig gebleken. Het maakt een groot verschil of men dat moet realiseren met enkele hoofdrolspelers of met heel veel spelers. Jacky B koos voor de eerste oplossing door met name de zenders erbij te betrekken die decretaal verplicht zijn tot omschakeling. Zodra er consensus is bereikt, wordt de deur opengezet voor andere partners, die dan zeker hun visie kunnen inbrengen.

De rondetafel heeft zo lang op zich laten wachten omdat er aanvankelijk geen belangstelling voor bleek te bestaan. Dat had onder meer te maken met de doorgifte op de multiplex van Norkring, dat over de licentie beschikt.

De overheid kan wel faciliteren door extra capaciteit ter beschikking te stellen, wat ook gebeurt. De procedure daarvoor is een zaak van diezelfde overheid. In die procedure gaat ook voor de multiplex van VRT de markt open voor de periode vanaf 2019.

Hoe dan ook ontbrak de tijd om te wachten op volledige kennis over de verdeling van de verschillende stations over de kanalen. De start is immers al in september 2018 gepland.

Febiac zit nog niet mee aan tafel – ook al zijn er contacten – omdat de zenders er zelf nog niet uit zijn. Eerst moet samenwerking opgebouwd worden.

Jacqueline Bierhorst verzekert voorts dat Norkring volledige dekking garandeert. Het kan zich net zo min als de zenders permitteren dat het netwerk bij de start van de promotiecampagne gebreken vertoont. De precieze afspraken daarover in de contracten tussen de commerciële partijen kent de consulente niet, maar ze gelooft in hun professionaliteit.

Voorts herhaalt ze wat ze al zei over de verspreiding van folders op het Autosalon. Er werd bewust voor gekozen niet verder te gaan dan dat. Er is immers nog geen vehikel voor eenduidige communicatie.

Het 'memorandum of understanding' had onmogelijk eerder klaar kunnen zijn.

Roel Schiphorst herhaalt dat de lokale radio's pas aan bod kunnen komen als eerst enkele andere fasen van het stappenplan doorlopen zijn.

Zowel DAB- als DAB+-toestellen hebben een bereik dat volstaat om alle kanalen van de multiplex te ontvangen. Alleen is het geluid op een andere manier versleuteld, waardoor de loutere DAB-ontvangers van weleer de nieuwe DAB+-uitzendingen niet kunnen decoderen.

Jacqueline Bierhorst neemt de suggestie over de terugnamepremie voor oude radiotoestellen mee.

Verder bevestigt ze dat de inspraak van andere spelers dan de hoofdrollen mogelijk is en zelfs gewaardeerd wordt. De verbreding van de keuze is uiteindelijk de bedoeling van de digitalisering. De invulling van de zenders op de multiplexen is in beweging. De lijsten op de dia's geven de huidige radiostations per multiplex weer.

Internationaal is afgesproken om de ether te digitaliseren door band 3 daarvoor geschikt te maken.

De discussie over de toekomst van band 2, die thans voor FM wordt gebruikt, is een andere. Noorwegen heeft er uiteindelijk 25 jaar over gedaan om die masten uit te schakelen. Hier is het proces veel later begonnen, al hoeft het niet even lang te duren.

De ervaring van andere landen uit World DAB staat vrij ter beschikking. Daarop wordt ook effectief een beroep gedaan in de rondetafelgesprekken.

Een rol van de overheid kan neerkomen op incentives leveren en ervoor zorgen dat iedere nieuwe radio het digitale signaal kan ontvangen. Daarvoor is regelgeving nodig op zowel nationaal als Europees niveau. Niet alle overheden zetten echter tegelijk dezelfde stappen, sommige laten die over aan de marktpartijen.

Voor een realistische timing van de digitale omschakeling in Vlaanderen zal het er vooral op aankomen de Duitse ontwikkelingen te volgen. Jacqueline Bierhorst wijst er nogmaals op dat vele partijen bij het plan moeten worden betrokken en zich op elkaar moeten afstemmen. Voorts zijn er metingen nodig van de vertrouwdsheid met het nieuwe kanaal en van het resterende gebruik van het FM-systeem. Op basis van die resultaten kan men een datum vastleggen. Men kan niet dwingen, maar men kan groei wel versterken door juiste communicatie en marketingcampagnes.

De training van elektronicaverkopers komt in het plan van aanpak.

De vraag naar eventuele subsidies van DAB+ voor kleine radiostations die met de verdwijning van de FM-band in hun bestaan bedreigd zouden raken, is een moeilijke kwestie. Het hart van Jacqueline Bierhorst gaat naar elk station. Een pluriform broadcastingsaanbod vindt ze erg belangrijk.

Het huidige monopolie is zo gegroeid. De lopende procedure voor de VRT-multiplex brengt het in beweging.

Voorts bevestigt de spreker dat ook de netwerk- en lokale radio's in de opdracht zitten, maar dat onderdeel kan onmogelijk nu al klaar zijn.

De automobielsector is erg belangrijk en wordt niet vergeten. In World DAB wordt alles geclusterd op producentniveau. De gebruikerservaringen worden op een centraal punt samengebracht, waar mensen zijn aangesteld om te praten met de producenten en automobielsector.

Roel Schiphorst wijst erop dat naast technische ook economische factoren een rol zullen spelen bij de plannen om lokale radiostations naar DAB+ te laten omschakelen.

Jacqueline Bierhorst antwoordt op de vraag over de hoge kosten voor de omschakeling naar DAB+. Over de drijfveren en beslissingen van commerciële bedrijven kan ze zich niet uitspreken. De prijzen zijn het resultaat van

commerciële onderhandelingen. Stations die geen vergunninghouder zijn, hebben daar weinig invloed op. Bijkomende capaciteit heeft zoals gezegd effect.

Roel Schiphorst vult nog aan dat ook de overgang van een lokaal naar een landelijk ontvangstgebied de vergelijking lastig maakt.

Jacqueline Bierhorst antwoordt tot slot dat de rol van de overheid wisselt per land. Er zijn verschillende invalshoeken.

Voor een versterking van het radiosignaal in treinen moeten de spoorwegbeheerders worden aangesproken.

Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, brengt de cruciale dia 'samenwerking is sleutel tot succes' terug in beeld. Die geeft een stapsgewijs overzicht van de ervaringsopbouw die tot de huidige aanpak heeft geleid. Die aanpak is geen idee van de overheid of van een adviesbureau, maar een volgorde waarvan de ervaring heeft uitgewezen dat hij kan werken.

Een deel is planning, een deel wordt organisch opgebouwd. Omdat erg veel factoren interfereren, moet men met verschillende partijen aan tafel gaan zitten. Er viel weinig af te dwingen, behalve de verplichting voor landelijke radio's om vanaf 1 september via DAB+ uit te zenden.

De oefening is heel complex, want het is niet omdat de ene partij mee is, dat de andere dat ook is. Het volstaat niet om iets te willen. Daarvan uitgaan is een recept voor mislukking.

Als op het einde van het jaar 2018 alles is uitgevoerd dat op de laatste twee dia's staat, is er heel goed gewerkt. Dat is wat overheid en sector realistisch aankunnen, al is niet uitgesloten dat er nog iets aan toegevoegd wordt. Uiteraard hoopt de minister op een versnelling en intensivering in de volgende jaren. De wagen vanaf het begin overladen zou echter voor stilstand zorgen. Minister Gatz zal zich dan ook aan het voorgestelde schema houden.

In principe zullen ook de kleinere en middelgrote spelers aan tafel schuiven, maar dan pas in de loop van het jaar. Daaraan wil de minister geen exacte datum verbinden. Het is geen toeval dat het memorandum eerst met de landelijke zenders wordt opgesteld: het overgrote deel van het publiek luistert naar hen.

Politiek heeft minister Gatz geen probleem met lokale radio's op DAB+, maar die vraag is zeer voorbarig. Slechts een beperkt aantal van die radio's vraagt erom. In het algemeen wil de minister hen niet bezwaren met extra investeringskosten. Eerst wil hij de bestaande multiplexen uitbreiden en vervolgens het onderzoek afwachten of er voldoende capaciteit is en, zo niet, of er andere oplossingen zijn.

Het probleem is echter fundamenteeler. De keuze voor DAB+ is niet alleen ingegeven door geluidskwaliteit en internationale verplichtingen, maar ook door de wens om meer capaciteit te creëren. Minister Gatz wil echter voorkomen dat de huidige problemen met overbelasting van de FM-capaciteit zich op DAB+ herhalen. Misschien valt te overwegen om de landelijke zenders en de netwerkradio's die in die richting evolueren, op DAB+ te zetten en de lokale op FM. Dat is geen kwestie van waardering maar van capaciteit. Verder onderzoek van de technische mogelijkheden is nodig.

De minister wil de marktwerking absoluut garanderen. Hij is zich bewust van de vragen bij de huidige marktconformiteit van de prijzen, al wil hij niet het proces maken van de huidige gunning aan Norkring. De volgende toewijzing van een multiplex zal aanbesteed worden volgens de regels van de kunst. De voorkeur

van minister Gatz zou – omwille van de verdeling van de risico's en het vermijden van monopolies – naar de intrede van een tweede speler gaan, maar die stelling is een politieke en geen juridische uitspraak. De bedoeling is de tweede multiplex vrij te geven tussen Pasen en de zomer van 2018. De deadline van 1 september wordt aangehouden in het licht van de aarzeling van bepaalde landelijke zenders.

De minister bevestigt dat nog niet alle plooiën zijn gladgestreken om het memorandum te finaliseren. Het is echter normaal dat er wrijvingen ontstaan tussen commerciële concurrenten als die door een technologische overgang tot samenwerking verplicht worden. Nooit zal alles geregeld zijn, maar er is wel snel een engagement nodig, waarna de kring van de rondetafel kan uitgebreid worden.

Van subsidies is minister Gatz geen voorstander. Het is niet aan overheden om lokale radio's te subsidiëren. Die moeten van onderuit ontstaan. De minister rekent in het algemeen echter op een oplossing door de gecombineerde capaciteit van DAB+ en FM. Anderzijds acht hij een soort transformatiesteun door de minister van Economie wel denkbaar, maar dan wel binnen de voorwaarden van dat decreet en niet als troostprijs voor het verlies van een erkenning binnen het Radiodecreet. Zoiets zal dan ook veeleer de uitzondering dan de regel zijn.

Minister Gatz acht een DAB+-oplossing voor de zenders in Brussel mogelijk, op zijn minst op technisch vlak. Wat dat concreet betekent voor Bruzz moet nader bekeken worden, net als voor de andere lokale radiozender. Het huidige probleem van de storing zal door DAB+ wegvallen.

Jacqueline Bierhorst vindt 2022 geen realistische datum voor de uitschakeling van FM. Die switch-off vormt voorwerp van bespreking met de radiostations en de markt.

Minister *Sven Gatz* vult aan dat 2022 ook kan betekenen dat tegen die datum de helft van de luisteraars op DAB+ moet zitten. Vanaf dan zou de overgang nog twee jaar bedragen.

Op verzoek van *Karin Brouwers* bevestigt de *minister* nog dat de VRT over zijn multiplex zal blijven beschikken, al dan niet met een nieuwe exploitant. Norkring beschikt nog tot 2024 over zijn multiplex, waarna ook daarvoor een nieuwe aanbesteding plaatsvindt.

Daarnaast wordt op dit moment de aanbesteding van de nog niet in gebruik zijnde multiplex 5A/D voorbereid. Ook die moet tussen Pasen en de zomer toegewezen worden. Andere zaken als DVB-T worden meegenomen in het capaciteitsonderzoek.

Bart CARON,
voorzitter

Wilfried VANDAELE
Karin BROUWERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

DAB	digital audio broadcasting
DVB-T	Digital Video Broadcasting — Terrestrial
EBU	European Broadcasting Union
Febiac	Fédération Belge de l'Industrie de l'Automobile et du Cycle
FM	frequentiemodulatie
IP	internetprotocol
MUX	multiplex
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie